EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 21.2.2024
COM(2024) 82 final

# SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

## Posílení EU prostřednictvím ambiciózních reforem a investic

{SWD(2024) 70 final}

# SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

## Posílení EU prostřednictvím ambiciózních reforem a investic

**Toto sdělení přichází v polovině období trvání Nástroje pro oživení a odolnost (RRF).** Nástroj pro oživení a odolnost, který byl koncipován jako reakce na hospodářské a sociální důsledky pandemie COVID-19 a zřízen v únoru 2021, je ústředním prvkem nástroje EU na podporu oživení NextGenerationEU (NGEU). Nástroj pro oživení a odolnost, který má být používán až do konce roku 2026, je bezprecedentní jak svým rozsahem, tak svými ambicemi. Má dvojí cíl: pomoci členským státům zotavit se z ničivých hospodářských a sociálních dopadů pandemie a vyjít z nich silnější a rovněž posílit odolnost EU a zajistit, aby naše hospodářství a společnosti byly připraveny na budoucnost, zejména podporou zelené a digitální transformace. Nástroj pro oživení a odolnost je prvním významným programem financování EU založeným na výkonnosti, z něhož jsou členským státům vypláceny finanční prostředky na základě pokroku dosaženého při provádění ambiciózních reforem a investic navržených v jejich národních plánech pro oživení a odolnost (RRP). Tyto reformy a investice musí být v souladu s prioritami EU uvedenými v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost a musí řešit vnitrostátní výzvy stanovené v evropském semestru pro koordinování hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti prostřednictvím doporučení pro jednotlivé země.

**Během tří let od vstupu nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost v platnost členské státy strategicky využily Nástroj pro oživení a odolnost k prosazování svých reformních a investičních programů a k řešení dlouhodobých i nových výzev.** Bylo již vyplaceno 225 miliard EUR a přibližně 75 % milníků a cílů, které mají být splněny do konce roku 2023, již Komise vyhodnotila jako uspokojivě splněné nebo je členské státy oznámily jako splněné. Členské státy prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost kromě toho dosáhly významného pokroku při realizaci doporučení pro jednotlivé země vydaných v rámci evropského semestru.

**Nástroj pro oživení a odolnost účinně podporuje hospodářské oživení v EU.** Odhaduje se, že přibližně polovina očekávaného nárůstu veřejných investic v EU v letech 2019–2025 bude pocházet z investic financovaných z rozpočtu EU, zejména z Nástroje pro oživení a odolnost[1]. Z modelování Komise[2] vyplývá, že nástroj NGEU[3] má potenciál zvýšit reálný HDP EU až o

---

[1] Viz Evropská hospodářská prognóza – podzim 2023, k dispozici na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2023-economic-forecast-modest-recovery-ahead-after-challenging-year_en

Nástroj pro oživení a odolnost a fondy politiky soudržnosti jsou společně hlavním zdrojem financování investic z rozpočtu EU.

[2] QUEST je globální makroekonomický model, který Generální ředitelství pro hospodářské a finanční záležitosti (GŘ ECFIN) používá pro analýzu a výzkum makroekonomické politiky, viz https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-research/macroeconomic-models/quest-macroeconomic-model_en Další informace o výsledcích projektu QUEST týkajících se makroekonomických dopadů Nástroje pro oživení a odolnost jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise o hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období.

[3] Celkový rozpočet nástroje NGEU činí 806,9 miliardy EUR (v cenách roku 2021), z čehož 723,8 miliardy EUR je určeno na Nástroj pro oživení a odolnost (granty a půjčky). Dalšími příjemci prostředků z nástroje NGEU jsou iniciativa REACT-EU, která navýšila prostředky pro programy politiky soudržnosti na období 2014–2020 o 50,6 miliardy EUR, Fond pro

1,4 % v roce 2026 oproti scénáři bez nástroje NGEU. Modelové simulace rovněž naznačují výrazné krátkodobé zvýšení zaměstnanosti v EU (až o 0,8 %). Předpokládá se, že ve střednědobém horizontu bude tento vývoj doprovázen trvale vyššími reálnými mzdami, což odráží potenciální zvýšení produktivity díky investicím prováděným členskými státy. Předpokládá se, že čtvrtina až třetina celkového odhadovaného dopadu Nástroje pro oživení a odolnost na HDP bude způsobena pozitivními vedlejšími účinky mezi členskými státy, které vznikají souběžným prováděním investic v členských státech.

**Nástroj pro oživení a odolnost se osvědčil jako pružný nástroj, který pomáhá členským státům čelit novým výzvám a okolnostem.** Nevyprovokovaná agrese Ruska proti Ukrajině způsobila na Ukrajině nepředstavitelné obtíže a vedla k narušení světového trhu s energií a dodavatelského řetězce. Nárůst cen energií a spotřebního zboží, jaký nebyl zaznamenán po celá desetiletí, způsobil mnoha domácnostem v Evropě krizi v oblasti životních nákladů, která nejvíce postihla ty nejzranitelnější. V této souvislosti mohly členské státy požádat o změny svých stávajících plánů pro oživení a odolnost, aby zohlednily nové, objektivní okolnosti, jako je vysoká inflace a narušení dodavatelského řetězce. V rámci plánu REPowerEU by navíc členské státy mohly využít dodatečné zdroje na zavedení kapitol plánu REPowerEU a na podporu reforem a investic, které diverzifikují dodávky energie v EU, urychlují zelenou transformaci a podporují zranitelné domácnosti.

**V polovině období trvání tohoto jedinečného a časově omezeného nástroje Komise zveřejňuje své hodnocení v polovině období.** V souladu s požadavky nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost hodnocení v polovině období posuzuje na základě důkazů, které jsou doposud k dispozici, jak Nástroj pro oživení a odolnost plní své cíle. Při tomto posouzení budou zvážena standardní hodnoticí kritéria účinnosti, účelnosti, soudržnosti, relevance a přidané hodnoty EU. Pracovní dokument útvarů Komise, který je přiložen k tomuto sdělení, obsahuje další podrobnosti o hodnocení Komise v polovině období. Hodnocení vychází z různých zdrojů, včetně nezávislé studie provedené konsorciem externích dodavatelů, která se zveřejňuje souběžně, a rozsáhlých konzultací[4].

**Toto sdělení předkládá hlavní poznatky získané z hodnocení v polovině období a shrnuje provádění Nástroje pro oživení a odolnost.** Oddíl 1 hodnotí dosavadní pokrok v provádění Nástroje pro oživení a odolnost a zaměřuje se na konkrétní výsledky dosažené v praxi. Oddíl 2 se zabývá tím, co se osvědčilo a co by se dalo zlepšit, a uvádí klíčové poznatky, které byly doposud získány. Oddíl 3 shrnuje a vyvozuje závěry a nastiňuje další postup.

spravedlivou transformaci (10,9 miliardy EUR), Fond pro rozvoj venkova (8,1 miliardy EUR), fond InvestEU (6,1 miliardy EUR), program Horizont Evropa (5,4 miliardy EUR) a systém rescEU (2 miliardy EUR).

[4] Nástroj pro oživení a odolnost (2020–2024) – hodnocení v polovině období (europa.eu).

1. **Při provádění Nástroje pro oživení a odolnost bylo dosaženo viditelného pokroku**

1.1. Provádění vedlo v členských státech k hmatatelným výsledkům

**Členské státy provádějí reformy a investice zahrnuté do svých plánů pro oživení a odolnost.** Do konce roku 2023 již Komise vyhodnotila více než 1 150 milníků a cílů jako uspokojivě splněných[5]. Dosažení těchto milníků a cílů vedlo ke konkrétním výsledkům v praxi, které jasně ukazují, že Nástroj pro oživení a odolnost přináší skutečné změny v celé EU. Rámeček 1 to dokládá názornými příklady investic a reforem, které již v dané oblasti dosáhly hmatatelného pokroku, například pokud jde o problematiku agresivního daňového plánování, rovného přístupu ke vzdělání, sociálního začleňování a podpory udržitelné mobility a dopravy.

***Rámeček 1: Nástroj pro oživení a odolnost přináší hmatatelné výsledky v dané oblasti***

***Kypr posílil své úsilí o řešení problematiky agresivního daňového plánování.*** *Aby se zajistilo, že platby ze strany nadnárodních podniků neodchází z EU nezdaněné, přijal Kypr reformu, která zavádí srážkovou daň z odchozích plateb do „nespolupracujících" jurisdikcí. Jedná se o důležitý krok, který připraví půdu pro budoucí opatření v této oblasti.*

***Bulharsko zahájilo kroky ke zlepšení přiměřenosti a pokrytí systému minimálního příjmu.*** *Přijetím legislativních změn zavedlo Bulharsko v období let 2022 až 2024 postupné zvyšování příjmových prahových hodnot pro všechny potenciální příjemce v systému minimálního příjmu. Jedná se o významný krok při řešení dlouhodobých sociálních problémů v zemi.*

***Rakousko zavedlo jízdenku nazvanou „KlimaTicket", která usnadňuje a zpřístupňuje mobilitu šetrnou k životnímu prostředí.*** *Zavádí jednotnou paušální jízdenku, která umožňuje téměř neomezené cestování veřejnou dopravou po celém Rakousku, se zvýhodněnými cenami pro studenty, seniory, osoby se zdravotním postižením a rodiny. Od jejího zavedení v říjnu 2021 si klimatické jízdenky zakoupilo již více než 260 000 Rakušanů.*

***Litva přijala Program pokroku ve školách tisíciletí, jehož cílem je reorganizovat a zlepšit školskou infrastrukturu a zajistit litevským dětem rovný přístup ke vzdělání.*** *Cílem programu je zajistit, aby všechny děti měly přístup ke kvalitním školám bez ohledu na jejich původ. To má zásadní význam, jelikož Litva se potýká s rozdíly mezi městy a venkovem a se socioekonomickými rozdíly ve výsledcích vzdělávání, které jsou vyšší než průměr EU. Program bude provádět nejméně 80 % litevských obcí, a do konce června 2026 tedy bude podpořeno 150 škol.*

[5] Poté, co členské státy předloží žádosti o platby, Komise posoudí předložené důkazy a zjistí, zda jsou splněny požadavky příslušných milníků a cílů stanovených v příloze prováděcího rozhodnutí Rady. To je podmínkou pro vyplacení finančních prostředků.

**V souladu s dosaženým pokrokem a výsledky bylo na podporu ekonomik EU vyplaceno 225 miliard EUR.** V rámci předběžného financování bylo vyplaceno téměř 67 miliard EUR, což pomohlo zmírnit krátkodobý dopad krize na rozpočty členských států a nastartovat provádění[6]. Po uspokojivém splnění milníků a cílů bylo navíc vyplaceno 157,2 miliardy EUR, což odráží pokrok v reformách a investicích v praxi. Velká část těchto plateb je spojena s pokrokem dosaženým při provádění reforem, které byly záměrně provedeny v předstihu, aby se vytvořily předpoklady pro úspěšné investice v druhé polovině doby trvání Nástroje pro oživení a odolnost.

**Přibližně 75 % milníků a cílů, kterých má být dosaženo do konce roku 2023, již Komise vyhodnotila jako splněné nebo je členské státy oznámily jako splněné[7].** Dokonce i ty členské státy, které dosud nepředložily žádosti o platbu ani neobdržely finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost, již zaznamenaly pokrok při provádění reforem a investic stanovených v jejich plánech pro oživení a odolnost.

### 1.2. Všechny plány byly revidovány, aby se maximalizoval dopad Nástroje pro oživení a odolnost v měnících se souvislostech

**V roce 2023 se členské státy soustředily na to, aby jejich plány pro oživení a odolnost byly schopné řešit nové výzvy, a zároveň pokročily v jejich provádění.** Zvýšené ceny energií, vysoká inflace a narušení dodavatelského řetězce způsobené nevyprovokovanou agresivní válkou Ruska proti Ukrajině a v některých případech přírodní katastrofy ztížily členským státům provádění některých reforem a investic v jejich plánu pro oživení a odolnost. Komise podpořila členské státy[8] v jejich úsilí o zmírnění těchto vnějších omezení a o revizi příslušných opatření v jejich plánech pro oživení a odolnost využitím flexibility obsažené v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Revize byly rovněž příležitostí k aktualizaci plánů pro oživení a odolnost, aby se zohlednil revidovaný finanční příděl členským státům[9] a využila se zbývající podpora v podobě půjčky[10], která je k dispozici v rámci Nástroje pro oživení a odolnost.

**Revize plánů zajistily, že plány pro oživení a odolnost zůstávají i nadále ambiciózní a vhodné pro daný účel.** Všechny plány pro oživení a odolnost byly aktualizovány v roce 2023, přičemž zvláštní pozornost byla věnována nejen kvalitě opatření, ale také stupni jejich vyspělosti a časovému horizontu jejich provedení, a to vzhledem k časově omezenému charakteru plánu pro oživení a odolnost. Závazky, které se v důsledku objektivních okolností staly nesplnitelnými, byly upraveny a v mnoha případech nahrazeny vhodnějšími alternativami, přičemž původní ambice plánu pro oživení a odolnost zůstaly zachovány. Široká oblast působnosti plánu pro oživení a odolnost poskytla členským státům potřebnou flexibilitu, aby mohly přidělovat zdroje podle svých vyvíjejících se priorit v souladu s cíli Nástroje pro

---

6 Z částky předběžného financování ve výši 67 miliard EUR bylo 10,4 miliardy EUR vyplaceno na konci roku 2023 a na začátku roku 2024, a to po schválení kapitol programu REPowerEU.

7 Údaje o splněných milnících a cílech členské státy oznamují samy v rámci předkládaných pololetních zpráv.

8 Pokyny k plánům pro oživení a odolnost v souvislosti s plánem REPowerEU (europa.eu).

9 V souladu s čl. 11 odst. 2 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost byl v červnu 2022 aktualizován maximální finanční příspěvek na nevratnou finanční podporu každého členského státu, a to na základě výsledných údajů Eurostatu o změně růstu reálného HDP v průběhu roku 2020 a o celkové změně reálného HDP v období 2020–2021.

10 Členské státy mohly požádat o (další) podporu v podobě půjčky do 31. srpna 2023, jak je stanoveno v čl. 14 odst. 2 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Z celkového objemu prostředků ve výši 385,8 miliardy EUR, který je k dispozici pro účely podpory v podobě půjčky v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, bylo do konce roku 2023 přiděleno téměř 291 miliard EUR.

oživení a odolnost. V rámečku 2 jsou uvedeny příklady toho, jak revize maximalizovaly dopad Nástroje pro oživení a odolnost v oblastech, jako je prevence katastrof, kvalita veřejných služeb nebo finanční nástroje na podporu malých a středních podniků.

**Revizemi se výrazně zvýšil objem podpory, kterou EU členským státům poskytuje.** V roce 2023 byla ekonomikám EU poskytnuta finanční podpora ve výši téměř 150 miliard EUR, a to prostřednictvím dodatečných grantů pro kapitoly REPowerEU a půjček ve výši 125,5 miliardy EUR. Velká míra využití podpory v podobě půjčky dokládá, že Nástroj pro oživení a odolnost je i nadále atraktivním nástrojem budoucí podpory a transformace hospodářství EU. Za

***Rámeček 2: Plány pro oživení a odolnost byly revidovány, aby se maximalizoval jejich dopad v měnících se souvislostech.***

***Slovinsko požádalo o další podporu v podobě půjčky na odstranění ničivých následků povodní, které zemi postihly v srpnu 2023.*** *Další půjčky dále podpoří odolnost Slovinska vůči dopadům změny klimatu a posílí jeho zelenou transformaci, například investicemi do udržitelné renovace budov a rekonstrukce dvou regionálních železničních tratí postižených povodněmi a bouřemi.*

***Itálie zavedla cílená opatření pro posílení nástrojů ke snížení počtu nevyřízených případů v systému civilního soudnictví.*** *To zahrnuje opatření k posílení soudní kanceláře a zavedení motivačních programů pro soudní kanceláře, aby dosáhly svých cílů, pokud jde o snížení počtu nevyřízených případů. Hlavním cílem je vytvořit příznivější podnikatelské prostředí, které přiláká více investic a podpoří růst.*

***Chorvatsko využilo další podporu v podobě půjčky, aby pokrylo dopady vysoké inflace na svůj projekt veřejné vodovodní sítě.*** *Rostoucí ceny stavebních prací způsobily, že část cíle týkajícího se vybudovaných nebo rekonstruovaných kilometrů veřejné vodovodní sítě je nedosažitelná. Chorvatsko se však rozhodlo požádat o další podporu v podobě půjčky nejen na pokrytí vyšších nákladů na výstavbu, ale i na zvýšení ambicí opatření. Revidovaným plánem pro oživení a odolnost se nyní zvyšuje konečný cíl z 956 na 1 087 kilometrů vybudované nebo rekonstruované veřejné vodovodní sítě. Tím se dále zvýší počet občanů, kteří budou těžit z lepšího přístupu k zásobování vodou.*

***Španělsko začlenilo finanční nástroje pro zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování.*** *Vzhledem k tomu, že malé a střední podniky hrají ve španělském hospodářství klíčovou roli, požádalo Španělsko o další půjčky na zlepšení přístupu malých a středních podniků na kapitálové trhy a na podporu soukromých investic, zejména pro malé a střední podniky působící v oblasti digitalizace a zelených odvětvích.*

předpokladu, že budou splněny všechny milníky a cíle, Nástroj pro oživení a odolnost poskytne našim hospodářstvím EU finanční podporu v celkové výši 650 miliard EUR[11].

1.3. Program REPowerEU urychlí zelenou transformaci

**Nástroj pro oživení a odolnost pomáhá urychlit přechod EU na zelené hospodářství.** Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost vyžaduje, aby všechny plány pro oživení a odolnost vyčleňovaly alespoň 37 % celkového přídělu na opatření podporující zelenou transformaci. Všechny členské státy tento cíl překročily (v průměru o 40 %), přičemž některé členské státy vyčlenily na cíle v oblasti klimatu více než 50 % prostředků ze svého celkového plánu. Celkově se odhaduje, že výdaje v oblasti klimatu dosáhnou přibližně 275 miliard EUR. Mimoto musí všechna opatření podporovaná z Nástroje pro oživení a odolnost dodržovat zásadu „významně nepoškozovat“, čímž se Nástroj pro oživení a odolnost stává prvním nástrojem EU, kde je tato zásada horizontálním obecným kritériem způsobilosti. Nástroj pro oživení a odolnost spolu s Evropským sociálním fondem plus a Fondem pro spravedlivou transformaci rovněž podporují politiku zaměstnanosti a sociální politiku, čímž přispívají ke spravedlivému přechodu na zelenou ekonomiku.

**Program REPowerEU dále přispívá k úsporám energie, urychluje výrobu čisté energie a diverzifikuje dodávky energie v EU.** V březnu 2023 vstoupilo v platnost pozměněné nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, které požaduje, aby členské státy do svých plánů pro oživení a odolnost zavedly kapitoly REPowerEU. Od té doby bylo schváleno 23 kapitol programu REPowerEU[12]. Tyto kapitoly obsahují reformy a investice, které pomohou dosahovat energetických úspor, přispějí k výrobě energie z obnovitelných zdrojů a sníží naši závislost na ruských fosilních palivech vytvořením odolnějších energetických sítí.

**Prostřednictvím kapitol programu REPowerEU bude na urychlení zelené transformace vyčleněno dalších 60 miliard EUR.** 40 miliard EUR z této částky tvoří nově požadované půjčky na kapitoly REPowerEU a zbylou část představují dodatečné granty na opatření v rámci REPowerEU ze zdrojů ze systému pro obchodování s emisemi a z rezervy na vyrovnání se s důsledky brexitu. Reformy a investice zavedené v rámci kapitol REPowerEU doplňují a urychlují reformy a investice, které již byly zahrnuty do plánů pro oživení a odolnost. V rámečku 3 jsou uvedeny příklady toho, jak kapitoly programu REPowerEU urychlují zelenou transformaci. Opatření v rámci REPowerEU přinesou významné investice, jejichž cílem je například: zavádění kapacit obnovitelných zdrojů energie, včetně novějších technologií, jako je větrná energie na moři; instalování kapacit pro skladování elektřiny; dekarbonizace systémů vytápění; rozvíjení kapacit pro výrobu vodíku a podpora opatření ke zmírnění energetické chudoby. Členské státy navíc do svých kapitol REPowerEU zahrnuly ambiciózní reformy, například s cílem zjednodušit administrativní postupy a usnadnit zavádění obnovitelných zdrojů energie nebo rozvíjet zelené dovednosti, které by měly usnadnit transformaci v případě pracovníků a malých a středních podniků.

[11] Do konce roku 2023 (konečný termín pro přidělování prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost souvisejících s nástrojem NGEU) bylo na finanční podporu hospodářstvím EU vyčleněno téměř 650 miliard EUR. Tato částka se člení na 357 miliard EUR v podobě grantů a 291 miliard EUR v podobě půjček.

[12] Zbývající čtyři členské státy (Bulharsko, Německo, Irsko a Lucembursko) dosud Komisi kapitolu REPowerEU nepředložily.

**Program REPowerEU bude rovněž podporovat cíle průmyslového plánu Zelené dohody[13] a vytvářet příznivější prostředí pro zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu EU a pro zvýšení výrobní kapacity technologických odvětví s nulovými čistými emisemi.** Plány pro oživení a odolnost, včetně jejich nových kapitol REPowerEU, mohou a měly by být využity k podpoře výroby čistých technologií. Příklady investic nebo reforem přímo zaměřených na průmysl pro nulové čisté emise lze nalézt ve Španělsku, v Chorvatsku, Itálii, Polsku nebo Portugalsku. Příklady podpory dekarbonizace průmyslu můžeme nalézt v Belgii, Německu, Řecku, Francii, Maďarsku, Itálii, Portugalsku nebo ve Slovinsku. Celkem 68 miliard EUR z

[13] Sdělení: Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi | Evropská komise (europa.eu).

Nástroje pro oživení a odolnost bude vynaloženo na podporu čistých technologií, čisté energie a dekarbonizace evropského průmyslu.

***Rámeček 3: Program REPowerEU urychluje zelenou transformaci***

*Plány pro oživení a odolnost svou jedinečnou kombinací reforem a investic významně přispívají k dekarbonizaci evropské energetické soustavy. S ohledem na cíle EU dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050 a na průběžný cíl snížit emise skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % a také na probíhající dialog o stanovení cíle snížení emisí do roku 2040 (viz nedávné sdělení Komise o klimatickém cíli pro rok 2040, COM(2024) 63), bude dekarbonizace trhů s elektřinou vyžadovat nejen technologický přechod na obnovitelné zdroje energie, ale také vybudování nezbytné infrastruktury pro zajištění energetické bezpečnosti a cenové dostupnosti pro všechny občany. Za tímto účelem členské státy začlenily do svých kapitol REPowerEU další opatření.*

***Dekarbonizace a vybudování trhů s energií založených na obnovitelných zdrojích: Členské státy urychlí a masivně zavedou obnovitelné zdroje energie***

- ***Česko** zavedlo rozsáhlé reformy, které zruší požadavky získávání povolení pro zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů do 50 kW, zkrátí procesy udělování povolení a vytvoří digitální jednotné kontaktní místo, které žadatelům pomůže s povolovacími postupy.*
- ***Belgie** vybuduje v belgickém Severním moři „energetický ostrov“, který umožní připojení nejméně 3,15 GW budoucí větrné energie na moři k elektrizační soustavě na pevnině.*

***Zajištění bezpečnosti dodávek energie a cenově dostupné energie: Členské státy zajistí energetické sítě zlepšením infrastruktury a řešením překážek***

- ***Slovensko** zmodernizuje 250 km přenosových vedení, čímž posílí obchodování s elektřinou se sousedními členskými státy a optimalizuje využívání elektřiny z obnovitelných zdrojů.*
- ***Lotyšsko** zvýší bezpečnost a stabilitu dodávek energie, aby urychlilo přeshraniční projekt, který v současné době realizují Lotyšsko, Litva, Estonsko a Polsko a jehož cílem je zajistit synchronizaci elektrických rozvodných sítí pobaltských států se sítí kontinentální Evropy.*

***Zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu EU: Členské státy zvyšují výrobní kapacitu technologických odvětví s nulovými čistými emisemi***

***Portugalsko** bude podporovat investice do technologických projektů výroby s nulovými čistými emisemi s cílem zvýšit konkurenceschopnost portugalského průmyslu. Na podporu jednotlivých společností nebo projektů v oblasti investic do technologií, které jsou v souladu s aktem o průmyslu pro nulové čisté emise, jako je fotovoltaika, větrná energie na pevnině i na moři a baterie a úložiště, je vyčleněno celkem 50 milionů EUR.*

1.4. Očekává se, že provádění a vyplácení prostředků se v budoucnu zrychlí

**Vyplácení prostředků v rámci Nástroje pro oživení a odolnost se v první polovině roku 2023 zpomalilo a v posledních měsících opět zrychlilo.** Po většinu roku 2023 se členské státy soustředily na revizi svých plánů pro oživení a odolnost a doplňování kapitol REPowerEU, zejména s ohledem na výše uvedený vnější vývoj, což vedlo ke zpomalení předkládání žádostí o platby. S postupujícími revizemi plánů pro oživení a odolnost se předkládání žádostí o platby v druhé polovině roku 2023 výrazně zrychlilo. Konkrétně bylo od května do prosince 2023 předloženo 26 žádostí o platbu a vyplaceno 60,9 miliardy EUR. Většina těchto výplat prostředků proběhla v posledním čtvrtletí roku 2023. Do konce roku 2023 obdrželo již osm členských států více než 40 % přidělených grantů a celkově bylo vyplaceno více než 34 % celkových prostředků Nástroje pro oživení a odolnost.

**Očekává se, že tento příznivý vývoj bude v druhé polovině období trvání Nástroje pro oživení a odolnost pokračovat v podobě rychlejšího tempa provádění.** Do konce roku 2023 bylo předloženo 18 žádostí o platbu, přičemž Komise v současné době posuzuje více než 650 milníků a cílů. Pokud budou tyto milníky a cíle vyhodnoceny jako uspokojivě splněné, bude vyplaceno dalších 41 miliard EUR, čímž se celkový objem vyplacených prostředků do června 2024 zvýší na více než 40 % prostředků Nástroje pro oživení a odolnost. Očekává se, že tento vývoj bude pokračovat i v druhém pololetí tohoto roku. Celkově Komise v souladu se současným plánováním na základě informací poskytnutých členskými státy očekává, že v letošním roce obdrží více než 20 dalších žádostí o platbu, což by odpovídalo vyplacení prostředků v roce 2024 v objemu převyšujícím 100 miliard EUR.

**Očekává se, že členské státy budou v provádění pokračovat, jelikož Nástroj pro oživení a odolnost trvá do roku 2026.** Je třeba urychlit provádění všech reforem a investic obsažených v plánech. Revize plánů v roce 2023 připravila pro toto urychlení cestu.

## 2. Nástroj pro oživení a odolnost podpořil oživení a přinesl inovace ve výdajích prostředků EU

### 2.1. Nástroj pro oživení a odolnost účinně podporuje hospodářské oživení v EU

**Ačkoli je ještě příliš brzy na to, aby bylo možné posoudit plný rozsah jeho dopadu, Nástroj pro oživení a odolnost připravil půdu pro hospodářské oživení EU.** Odhodlaný a koordinovaný postup na úrovni EU v rámci nástroje NGEU vyslal jasný signál o evropské jednotě, který posílil hospodářskou důvěru a pomohl stabilizovat očekávání trhu. Po vytvoření Nástroje pro oživení a odolnost členské státy v roce 2021 pozoruhodně rychle vypracovaly většinu prvních plánů pro oživení a odolnost a rychle započalo provádění těchto plánů. Ve třetím čtvrtletí roku 2021 se hospodářská aktivita vrátila na úroveň před pandemií. Míra zaměstnanosti dosáhla rekordních hodnot, zatímco nezaměstnanost klesla v květnu 2023 na rekordně nízkou úroveň kolem 6 % a od té doby se stále drží blízko těchto rekordně nízkých úrovní. Tento jev je o to pozoruhodnější s ohledem na dva „hospodářské otřesy, které se opakují jednou za generaci“ – COVID-19 a energetickou krizi. Vyhnuli jsme se tak tomu, aby byly dlouhodobě poznamenány trhy práce v EU, které byly tomuto riziku vystaveny. Tyto pozitivní hospodářské výsledky a výsledky v oblasti zaměstnanosti samozřejmě nelze přičítat pouze Nástroji pro oživení a odolnost. Klíčovou roli sehrály i další nástroje EU, jako jsou fondy politiky soudržnosti nebo nástroj SURE, a opatření členských států a dalších institucí EU.

**Nástroj pro oživení a odolnost poskytl finanční podporu členským státům, z nichž mnohé neměly dostatečný fiskální prostor pro zmírnění sociálních a hospodářských dopadů krize COVID-19.** Nástroj pro oživení a odolnost poskytl rychlou odezvu a v letech 2021 a 2022 z něj bylo vyplaceno 56,5 miliardy EUR ve formě předběžného financování a dalších 10,4 miliardy EUR ve formě předběžného financování v roce 2023 a na začátku roku 2024 po schválení kapitol REPowerEU. Kromě flexibility a dodatečných prostředků z fondů politiky soudržnosti tak byla členským státům poskytnuta rychlá a přímá podpora, která hrála důležitou stabilizační roli v období po krizi. Tyto výplaty snížily naléhavou potřebu finančních prostředků v členských státech, podpořily včasná opatření na pomoc podnikům a občanům a umožnily členským státům realizovat tolik potřebné okamžité investice, které by se jinak neuskutečnily. Ke snížení fiskálního tlaku dále přispělo výrazné zúžení rozpětí u státních dluhopisů v EU, k němuž došlo po historicky významné dohodě o vydání společných dluhopisů EU na financování nástroje NGEU a Nástroje pro oživení a odolnost.

**Na rozdíl od předchozích krizí byly veřejné investice v EU po pandemii COVID-19 a energetické krizi zachovány, a dokonce vzrostly, a to z 3,0 % v roce 2019 na očekávaných 3,3 % v roce 2023.** Nástroj pro oživení a odolnost k tomuto pozitivnímu výsledku významně přispěl. Očekává se, že tento povzbudivý trend bude pokračovat i v letech 2024 a 2025, neboť se předpokládá, že do roku 2025 vzroste celkový podíl veřejných investic na 3,5 % HDP. Podzimní hospodářská prognóza Komise[14] uvádí, že přibližně polovina očekávaného nárůstu veřejných investic v období 2019–2025 souvisí s investicemi financovanými z rozpočtu EU, zejména z Nástroje pro oživení a odolnost.

[14] Hospodářská prognóza z podzimu 2023: Mírné oživení po náročném roce – Evropská komise (europa.eu).

**Ekonomické modelování Komise[15] naznačuje rozsáhlé makroekonomické účinky investic v rámci nástroje NGEU[16].** Model naznačuje, že nástroj NGEU[17] má potenciál zvýšit reálný HDP EU až o 1,4 % v roce 2026 oproti scénáři bez nástroje NGEU[18]. To je podobné jako odhady jiných organizací[19]. Model rovněž odhaduje, že nástroj NGEU by mohl krátkodobě zvýšit zaměstnanost v EU až o 0,8 % a ve střednědobém horizontu přinést trvale vyšší reálné mzdy, které odrážejí potenciální zvýšení produktivity produktivních investic[20].

**Odhaduje se, že souběžné provádění Nástroje pro oživení a odolnost všemi členskými státy vyvolá značný pozitivní vedlejší účinek, který zvýší průměrný HDP ve srovnání s celým světem bez společné a koordinované činnosti.** Odhaduje se, že tyto vedlejší účinky vytvářejí pro EU přidanou hodnotu, která představuje čtvrtinu až třetinu celkového dopadu Nástroje pro oživení a odolnost. Odhaduje se, že všechny členské státy budou těžit z rozsáhlých přeshraničních vedlejších účinků v důsledku rostoucí poptávky v celé integrované ekonomice EU, přičemž společný investiční impuls plynoucí z Nástroje pro oživení a odolnost podporuje rovněž vzestupnou hospodářskou konvergenci v EU. Výsledky předpovídají, že z těchto vedlejších účinků mají konkrétně přínos členské státy s podprůměrným HDP, neboť tyto účinky podněcují větší hospodářskou aktivitu a přeshraniční obchod.

**Nástroj pro oživení a odolnost byl navržen tak, aby se podpora soustředila na členské státy s nižšími příjmy a zranitelnější členské státy, které pandemie zasáhla nejvíce.** Klíč pro přidělování prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost, který určuje, kolik finančních prostředků může každý členský stát obdržet, byl přizpůsoben tehdejším výjimečným krizovým okolnostem, včetně značné nejistoty ohledně stále se vyvíjejících dopadů, které bude pandemie v celé EU mít. Proto se zabývá jak socioekonomickým kontextem na počátku pandemie, tak tím, jak se členské státy z krize zotavovaly až do června 2022. Klíč pro přidělování prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost je zároveň stále pevně zakotven v logice hospodářské soudržnosti, neboť odráží rozdíly v HDP na obyvatele v jednotlivých členských státech. Díky tomu Nástroj pro oživení a odolnost pomáhá čelit hospodářské nerovnosti a podporuje hospodářskou stabilitu a růst tam, kde je to nejvíce potřeba. Podle modelů Komise dosáhne

---

15 Model QUEST (viz poznámka pod čarou 2).

16 Pro odhad makroekonomického dopadu Nástroje pro oživení a odolnost vypracovala Evropská komise stylizovaná předběžná hodnocení makroekonomického dopadu investic v rámci nástroje NGEU. Tyto modelové simulace nejsou následným hodnocením skutečného dopadu, ale spíše předběžnou modelovou předpovědí založenou na stylizovaných předpokladech. Zde uvedené simulace však zahrnují aktuální informace o žádostech o půjčky, inflaci a očekávaných výdajových profilech. Zaměřují se na investice, jelikož makroekonomické dopady strukturálních reforem je mnohem náročnější modelovat. Další informace viz zejména Pfeiffer P., J. Varga a J. in 't Veld (2023) Quantifying spillovers of coordinated investment stimulus in the EU (Kvantifikace vedlejších účinků koordinovaných investičních stimulů v EU), *Makroeconomics Dynamics* (27), s. 1843–1865. Viz také diskusní dokument ECFN (2021): https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/quantifying-spillovers-next-generation-eu-investment_en

17 Výsledky modelu QUEST byly vypočteny na základě investic v rámci nástroje NGEU, a nikoli investic v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Nicméně investice (půjčky a nevratná podpora) založené na Nástroji pro oživení a odolnost tvoří přibližně 90 % investic v rámci nástroje NGEU.

18 Podrobné informace o předpokladech a specifikacích modelu jsou uvedeny v příloze II pracovního dokumentu útvarů Komise o hodnocení v polovině období.

19 Viz konzultace Mezinárodního měnového fondu v rámci článku IV o eurozóně v roce 2023 (strana 44), červenec 2023.

20 Povšimněte si, že vzhledem k tomu, že se simulace zaměřují na veřejné investice (bez doprovodných reforem trhu práce), jsou účinky na zaměstnanost relativně krátkodobé a zvýšení reálných mezd odráží většinu střednědobých a dlouhodobých přínosů na trhu práce v simulacích. Naproti tomu reformy zaměřené na trhy práce a zvyšování účasti, které jsou součástí mnoha plánů pro oživení a odolnost, mohou ve střednědobém a dlouhodobém horizontu vést k výraznému zvýšení zaměstnanosti a vyššímu potenciálnímu růstu.

nárůst hospodářské produkce v roce 2026 až 4,5 % v Řecku, více než 4 % v Chorvatsku a přibližně 3,5 % ve Španělsku a v Bulharsku, zatímco průměrný dopad v EU činí 1,4 %.

## 2.2. Nástroj pro oživení a odolnost hraje klíčovou roli při podpoře strukturálních reforem a společných politických priorit EU

**Jedním z nejvýznamnějších úspěchů Nástroje pro oživení a odolnost je jeho prokázaná schopnost motivovat k provádění strukturálních reforem.** Podmínění vyplácení prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost prováděním komplexních balíčků investic a reforem vytvořilo účinné pobídky k provádění reforem. Patří sem zejména reformy, které EU již mnoho let doporučuje v rámci evropského semestru. Všechny plány se musely zabývat všemi příslušnými doporučeními pro jednotlivé země nebo jejich významnou částí. Evropský účetní dvůr (EÚD) potvrdil, že plány pro oživení a odolnost přispívají k řešení významné části doporučení pro jednotlivé země[21]. V období dvou let předcházejících Nástroji pro oživení a odolnost se podíl doporučení pro jednotlivé země z období 2016–2017, které dosáhly alespoň „určitého pokroku“, zvýšil pouze o šest procentních bodů z 53 % v roce 2018 na 59 % v roce 2020. Pro srovnání, podíl doporučení pro jednotlivé země z období 2019–2020, které dosáhly alespoň „určitého pokroku“, vzrostl o 17 procentních bodů z 52 % v roce 2021 před zavedením Nástroje pro oživení a odolnost na téměř 69 % v roce 2023. Největšího pokroku bylo dosaženo v oblasti přístupu k financování a finančních služeb, fungování trhu práce, boje proti praní peněz a podnikatelského prostředí. Vzhledem k tomu, že členské státy pokračují v provádění svých plánů, které se týkají všech doporučení pro jednotlivé země nebo jejich významné části, lze očekávat výrazně vyšší pokrok při zohledňování doporučení pro jednotlivé země v budoucnu.

**Strukturální reformy a investice podporované z Nástroje pro oživení a odolnost přispěly k pokroku v oblasti společných politických priorit a podpořily sociálně-ekonomickou konvergenci v EU.** Reformy a investice podporované z Nástroje pro oživení a odolnost napomáhají především zelené a digitální transformaci, ale i sociálně-ekonomické konvergenci a provádění evropského pilíře sociálních práv. Nástroj pro oživení a odolnost rovněž podporuje reformy, které zvyšují institucionální odolnost, například s cílem zlepšit fungování veřejné správy a účinnost soudních systémů. Příklady příslušných reforem a investic jsou uvedeny v rámečku 4. Patří mezi ně energetická účinnost, digitální veřejné služby, udržitelná doprava, výzkum a inovace, sociální ochrana a přístup na trh práce a podpora rovnosti žen a mužů. Do budoucna bude provádění reforem a investic v souladu s politickými prioritami EU i nadále klíčovým cílem politického rámce EU, a to i jako součást fiskálního dohledu. V souvislosti s přezkumem fiskálních pravidel EU kladla Komise zvláštní důraz na úlohu reforem a investic, které zvyšují fiskální udržitelnost a zohledňují priority EU a výzvy specifické pro jednotlivé země.

**Mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a dalšími fondy EU existují významné synergie, zejména v oblasti politiky soudržnosti.** Při souběžném provádění Nástroje pro oživení a odolnost a programů politiky soudržnosti musely členské státy učinit strategická rozhodnutí o tom, které prostředky použijí na financování způsobilých investic. Tato rozhodnutí závisela na

[21] Zvláštní zpráva 21/2022: Nástroj pro oživení a odolnost a národní plány pro oživení a odolnost (europa.eu).

příslušném rozsahu, harmonogramu a kritériích způsobilosti fondů. Několik členských států využilo možnosti financovat z Nástroje pro oživení a odolnost i ze strukturálních fondů reformy a investice, které umožňují maximalizovat dopad financování EU. Například italský program pro regionální rozvoj zahrnuje reformu zaměřenou na zlepšení účinnosti veřejných investic v odvětví vodního hospodářství, která by měla pomoci odstranit překážky investic do udržitelného vodního hospodářství v rámci politiky soudržnosti. Podobně Slovensko v rámci Nástroji pro oživení a odolnost aktualizovalo svůj právní rámec, aby usnadnilo připojení nových obnovitelných zdrojů k síti, což podpoří provádění investic v rámci politiky soudržnosti do rozvoje inteligentních energetických systémů, sítí a skladování energie. I když je ještě příliš brzy na komplexní posouzení jejich dopadu v praxi, očekává se, že tyto synergie mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a dalšími fondy EU se budou s dalším pokrokem v provádění Nástroje pro oživení a odolnost a politiky soudržnosti zvyšovat. To bude rovněž vyžadovat neustálé zapojení a koordinaci všech zúčastněných stran. Zaměření na provádění Nástroje pro oživení a odolnost současně přispělo mimo jiné ke zpoždění v provádění strukturálních fondů

v některých členských státech, přičemž existuje prostor pro další využití synergií mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a dalšími fondy EU.

***Rámeček 4: Nástroj pro oživení a odolnost urychluje realizaci politických priorit EU***

*Díky své široké působnosti a značnému finančnímu krytí Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje významné finanční prostředky na podporu provádění společných politik EU.*

*Prioritou EU je **zvyšování energetické účinnosti budov**, aby bylo možné dosáhnout cílů EU v oblasti klimatu a životního prostředí a zároveň snížit účty za energii pro domácnosti a podniky. Díky Nástroji pro oživení a odolnost bude do energetické účinnosti provedena investice v hodnotě více než 102 miliard EUR, spolu s ambiciózními reformami zaměřenými na odstranění administrativních překážek.*

- ***Francie investuje prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost částku 1,9 miliardy EUR, aby podpořila energetické renovace sociálního bydlení a dotační program „MaPrimeRenov“ pro soukromé bydlení.** Prostřednictvím plánu bude poskytnuta podpora více než 1,5 milionu domácností (z nichž 750 000 již obdrželo dotaci) na práce spojené s jejich energetickou renovací. **Španělsko** provede v průměru **57 000 energeticky účinných renovací bytů ročně**. To je více než původní cíl, který byl stanoven ve španělském národním plánu v oblasti energetiky a klimatu, a to 50 000 bytů ročně.*

*Plány pro oživení a odolnost významně podpoří **digitalizaci veřejné správy**. Současným cílem EU stanoveným v politickém programu Digitální dekáda a v Digitálním kompasu je zajistit, aby do roku 2030 byly všechny klíčové veřejné služby zcela zpřístupněny online všem osobám, včetně osob se zdravotním postižením. Klíčové veřejné služby by měly splňovat vysoké normy v oblasti bezpečnosti a ochrany soukromí. Díky Nástroji pro oživení a odolnost je do digitalizace veřejné správy investováno více než 48 miliard EUR.*

- ***Řecko investuje do digitální transformace subjektů svého veřejného sektoru 2,8 miliardy EUR.** Reformy a investice se zaměřují na digitalizaci archivů a rozšířené digitální služby, které zahrnují moderní IT systémy a zvýšenou interoperabilitu mezi systémy a daty.*

***Výzkum a inovace** patří k nejsilnějším nástrojům pro posílení hospodářství a konkurenceschopnosti Unie v celosvětovém měřítku. Členským státům byla pravidelně adresována doporučení pro jednotlivé země s cílem zvýšit účinnost politik a investic na podporu výzkumu a inovací. Díky Nástroji pro oživení a odolnost je více než 47 miliard EUR investováno do urychlení rozvoje a transformace systému výzkumu a inovací v členských státech a na zvýšení podpory nejdůležitějších technologických oblastí.*

- ***Česko zadalo veřejné zakázky na provádění výzkumu a vývoje v oblasti lékařských věd v objemu více než 195 milionů EUR.*** *Cílem smluv je, aby pět konsorcií (zřízených mezi univerzitami, veřejnými výzkumnými institucemi a dalšími veřejnými a soukromými subjekty) provádělo výzkum a vývoj v prioritních oblastech lékařských věd, včetně výzkumu infekčních nemocí, rakoviny, neurověd, metabolických poruch, kardiovaskulárních onemocnění, jakož i výzkumu sociálně-ekonomického dopadu nemocí.*

*Stěžejní politickou prioritou EU je* ***udržitelná mobilita*** *a doprava dlouho patřila k odvětvím, jejichž dekarbonizace je nejobtížnější. Díky Nástroji pro oživení a odolnost je do železniční infrastruktury a sítí investováno více než 38 miliard EUR. Opatření rovněž zlepšují železniční spojení v Evropě prostřednictvím rozšíření sítě TEN-T. Mnoho členských států podporuje toto rozšíření zavedením evropského systému řízení železničního provozu (ERTMS), který zvýší bezpečnost a interoperabilitu vlaků v Evropě.*

- ***Itálie*** *díky svému plánu pro oživení a odolnost zavádí* ***2 800 kilometrů v rámci systému ERTMS****, aby splnila své cíle na základě evropského prováděcího plánu systému ERTMS. V* ***Německu*** *podporuje Nástroj pro oživení a odolnost* ***digitalizaci železnic pro další verze systému ERTMS****.*

***Sociální ochrana:*** *Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv, který Komise zveřejnila v březnu 2021, mimo jiné stanoví další postup pro posílení a modernizaci systémů sociální ochrany. Jako hlavní cíl zahrnuje snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. Díky Nástroji pro oživení a odolnost je do sociální ochrany investováno více než 14,1 miliardy EUR, což doplňuje částky vynaložené v rámci ostatních výdajů EU.*

- ***Chorvatsko zavádí reformu a investici za účelem poskytování sociálního poradenství osobám ohroženým diskriminací nebo osobám na okraji společnosti.*** *V rámci těchto opatření bude zavedena nová služba individuálního poradenství ve střediscích sociální péče. Tato nová služba se zaměří na začleňování osob se zdravotním postižením, obětí násilí, osob bez domova, migrantů, Romů, mladých lidí, osob ve výkonu trestu odnětí svobody a příslušníků jiných sociálně zranitelných skupin.*

- ***Polsko provede reformu a investice s cílem zlepšit situaci rodičů, zejména žen, na trhu práce tím, že zvýší přístup ke kvalitní péči o děti a její dostupnost.*** *Očekává se, že tato reforma zavede rámec pro kvalitativní normy v oblasti péče o děti, včetně závazných pokynů pro oblast vzdělávání a standardů kvality služeb péče o děti do tří let, který bude doprovázet zavedení informačního systému pro řízení financování a vzniku zařízení péče o děti a vytváření nových míst v zařízeních péče o děti.*

2.3. Nástroj pro oživení a odolnost podporuje ucelenou tvorbu politik a posiluje odpovědnost jednotlivých států, ozývají se však hlasy, že je třeba zvýšit flexibilitu

**Hodnocení v polovině období zdůrazňuje, že spojení reforem a investic do jednoho nástroje prostřednictvím komplexních národních střednědobých plánů (plánů pro oživení a odolnost) je jedním z nejúčinnějších aspektů Nástroje pro oživení a odolnost.** Nástroj pro oživení a odolnost podporuje ucelený a soudržný soubor reforem a investic, které řeší jak priority politiky EU, tak výzvy specifické pro danou zemi. Tento přístup podporuje metodické plánování v každém členském státě a usnadňuje účinnější provádění. Souvislá posloupnost reforem a investic umožňuje například nejprve provést reformy, které podpoří dopad následných investic. Kromě toho lze snáze využít synergie mezi reformami a investicemi v případě, že je jejich provádění koordinováno integrovaným způsobem.

**V rámci Nástroje pro oživení a odolnost mohou členské státy navrhovat reformy a investice v souladu se svými prioritami a potřebami, čímž je zajištěn cílený přístup ke konkrétní zemi při současné podpoře společné politiky EU.** Zatímco nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost stanoví zastřešující kritéria, která musí plány splňovat, za vypracování plánů a rozhodování o reformách a investicích, které předloží, jsou odpovědné členské státy, což vytváří silný pocit odpovědnosti, závazku a povinnosti, který usnadňuje provádění. To platí zejména pro reformy, které často vyžadují schválení národním parlamentem. Úzká spolupráce, která se požaduje mezi Komisí, národními ministerstvy a prováděcími orgány, navíc přinesla pozitivní externality v oblasti plánování politik a zlepšení interinstitucionální koordinace. Důležitou roli při sledování provádění Nástroje pro oživení a odolnost na úrovni EU hraje Evropský parlament. Dokladem toho je 14 dialogů o oživení a odolnosti a 34 setkání pracovních skupin, které se dosud uskutečnily s Evropským parlamentem. Pro zajištění větší viditelnosti a transparentnosti Nástroje pro oživení a odolnost spustila Komise interaktivní mapu projektů podporovaných z Nástroje pro oživení a odolnost v jednotlivých členských státech[22].

**Zapojení regionálních a místních orgánů, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti a dalších příslušných zúčastněných stran je klíčovým faktorem plánování a provádění opatření v rámci plánu pro oživení a odolnost.** Ačkoli nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost vyžaduje, aby členské státy při vypracovávání svých vnitrostátních plánů pro oživení a odolnost uváděly informace o provedených konzultacích, úroveň a forma zapojení těchto zúčastněných stran závisí na vnitrostátních právních rámcích a může se v jednotlivých členských státech výrazně lišit. Vedle vnitrostátních orgánů, které v rámci stávajícího právního rámce přebírají hlavní koordinační a kontrolní úlohu, hrají zásadní roli také místní a regionální orgány a také sociální partneři, organizace občanské společnosti a další zúčastněné strany. Místní a regionální orgány a příslušné zúčastněné strany, včetně sociálních partnerů, poukazují na své nedostatečné zapojení do navrhování, provádění a sledování opatření obsažených v plánech pro oživení a odolnost. Ačkoli to lze částečně vysvětlit potřebou rychlosti při navrhování plánů pro oživení a odolnost v případě krize, je klíčové, aby jejich úzké zapojení v budoucnu podpořilo odpovědnost a provádění v praxi. Například sociální partneři by měli hrát klíčovou roli při provádění reforem trhu práce a sociální politiky.

[22] https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_cs#map

**Pro zajištění trvalé přidané hodnoty a hladkého provádění je při navrhování a provádění plánů pro oživení a odolnost nutná dostatečná flexibilita.** V rámci hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období členské státy požadovaly větší flexibilitu při provádění svých plánů. Členské státy například považovaly definici milníků a cílů za příliš podrobnou a pevně stanovené složení skupin milníků a cílů pro každou splátku za příliš neflexibilní, zejména v případech, kdy původně plánované provádění ovlivňují nepředvídané okolnosti. To může způsobit zpoždění při provádění a administrativní zátěž pro všechny zúčastněné strany.

**Komise na doporučení ihned reagovala, aby se zvýšila transparentnost provádění Nástroje pro oživení a odolnost.** V souladu s doporučeními Evropského parlamentu a Evropského účetního dvora Komise s pomocí členských států využila revize plánů v roce 2023 jako příležitost k tomu, aby v případě potřeby a nutnosti upřesnila definici milníků a cílů. V roce 2023 Komise rovněž zveřejnila[23] svou metodiku pro posuzování milníků a cílů, pro částečné pozastavení plateb a pro zrušení[24] milníků a cílů, aby objasnila své uplatňování nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost a zajistila vyšší povědomí mezi členskými státy. Ačkoli byly dodatečné pokyny uvítány, je třeba se dále zamyslet nad tím, zda by v tomto ohledu nebylo možné udělat více.

**Revize plánů pro oživení a odolnost mohou být náročné na zdroje, ale cílené úpravy byly rychle zpracovány.** Revize jsou obecně členskými státy považovány za těžkopádné, neboť vyžadují rozsáhlé odůvodnění a také schválení Radou, což snižuje flexibilitu nástroje. Pokud jsou však cílené, lze je provést relativně rychle. Například revize německého a lucemburského plánu pro oživení a odolnost byly posouzeny Komisí a schváleny Radou během dvou měsíců. Tento cílený přístup by mohl být v budoucnu opakován, aby bylo možné rychle reagovat na nové výzvy v oblasti provádění a zároveň zachovat ambicióznost plánů a pokračovat v plnění požadavků nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

**Je třeba pokračovat v úsilí o zlepšení administrativní kapacity členských států a prováděcích orgánů.** Některé členské státy se od zavedení Nástroje pro oživení a odolnost potýkaly s obtížemi při zmírňování nárůstu pracovní zátěže správních orgánů. Zásadní význam má i nadále posilování správní kapacity členských států. Klíčové je zajistit, aby členské státy mohly využívat ekonomické a sociální přínosy Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU a přispívat ke zvyšování čerpání. Členské státy požádaly o podporu z Nástroje pro technickou podporu a tuto podporu obdržely, a to jak pro návrh svých plánů pro oživení a odolnost a kapitol REPowerEU, tak pro jejich provádění. Více než 400 projektů, které byly schváleny v rámci Nástroje pro technickou podporu, je spojeno s přípravou nebo prováděním plánů pro oživení a odolnost členských států. Komise bude i nadále poskytovat podporu a poradenství členským státům při řešení problémů s administrativní kapacitou a překážek pro investice. Komise vyzvala členské státy, aby do svých plánů pro oživení a odolnost v případě potřeby zahrnuly další podpůrná opatření na usnadnění každodenního řízení nástroje (např. dočasné zaměstnance, školení, nové IT systémy) a zlepšení účinnosti veřejné správy (např. reformu zadávání veřejných zakázek na Slovensku a povolovacích řízení v Polsku; digitalizaci správy a procesů ve Španělsku).

[23] Sdělení o provádění Nástroje pro oživení a odolnost – Evropská komise (europa.eu).

[24] COM_2023_545_2_annex2_EN.pdf (europa.eu).

2.4. Nástroj pro oživení a odolnost je prvním významným nástrojem na úrovni EU založeným na výkonnosti

**Nástroj pro oživení a odolnost je bezprecedentní svým rozsahem a ambicemi, neboť jsou z něj finanční prostředky vypláceny na základě konkrétních výsledků, a je tak prvním rozsáhlým nástrojem na úrovni EU založeným na výkonnosti.** Spíše než aby byly zohledňovány náklady vynaložené na realizaci projektů, jak je tomu u nástrojů založených na nákladech, jsou finanční prostředky uvolňovány po dosažení milníků a cílů, které představují konkrétní kroky při provádění reforem nebo investic členskými státy, přičemž se uplatňuje přístup založený na výsledcích nebo také tzv. přístup založený na výkonnosti.

**Tento přístup založený na výkonnosti je pro účinnost Nástroje pro oživení a odolnost zcela zásadní a zajišťuje dosažení hmatatelných výsledků v praxi.** Široká škála milníků a cílů umožňuje účinné sledování provádění plánů pro oživení a odolnost, jelikož sledují celý životní cyklus opatření podporovaných Nástrojem pro oživení a odolnost[25]. Tento přístup rovněž umožňuje vyplácet finanční prostředky po dosažení průběžných kroků v oblasti reforem a investic, čímž se odměňuje pokrok na cestě k výsledkům a skutečná „výkonnost" v praxi. Hodnocení v polovině období proto zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že Nástroj pro oživení a odolnost odměňuje dosažený pokrok, jsou výplaty prostředků ve srovnání s jinými nástroji EU rychlejší. Tento přístup také účinně motivuje členské státy k provádění reforem, které nemusí být nutně spojeny s (finančními) náklady.

**Financování založené na výkonnosti zvyšuje soudržnost a předvídatelnost výdajů EU.** Povaha Nástroje pro oživení a odolnost, který je založen na výkonnosti, přinesla ucelenější přístup k veřejným výdajům, a to jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU. Poskytování přímé finanční podpory po splnění milníků a cílů vede k závazkům a pobídkám ke skutečnému provádění dohodnutých opatření. Kromě toho lze plány pro oživení a odolnost považovat za smluvní ujednání mezi členskými státy a EU, do nichž se obě strany dobrovolně zapojují na základě jasných závazků. V souvislosti s hodnocením Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období zúčastněné strany uvedly, že přístup založený na výkonnosti zvýšil předvídatelnost a odpovědnost. Konkrétní výsledky, jichž má být dosaženo, jsou jasně stanoveny předem (v prováděcích rozhodnutích Rady), což zvyšuje schopnost členských států plánovat dopředu. Tento přístup vyžaduje odpovídající stanovení milníků a cílů, které zabrání nejasnostem ohledně procesu provádění a dohodnutých opatření. Celkově tyto rysy představují posun v plánování a provádění politik i ve výdajích EU v širším smyslu: ohnisko zájmu se v případě výdajů přesouvá z vynaložených nákladů na skutečné výsledky a plnění dohodnutých opatření.

2.5. Systém podávání zpráv a kontroly v rámci Nástroje pro oživení a odolnost bude i nadále vyžadovat podporu a změny

**Navzdory pozitivním rysům přístupu založeného na výkonnosti vedl Nástroj pro oživení a odolnost ke vzniku vstupních nákladů pro správní orgány členských států, přičemž existuje prostor pro další zjednodušení administrativy.** Pokud jde o podobu nástroje,

[25] Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost dále zavádí koncept společných ukazatelů, které doplňují milníky a cíle a jejichž účelem je podávat zprávy o celkové výkonnosti a pokroku v rámci tohoto nástroje při dosahování jeho cílů. Hodnocení v polovině období poukázalo na nedostatky v návrhu společných ukazatelů Nástroje pro oživení a odolnost, které by měly být zohledněny při úvahách o budoucích nástrojích založených na výkonnosti.

požadavky na ochranu finančních zájmů Unie vedly k podobnému množství administrativní práce jako u jiných fondů EU, které jsou založeny na nákladech. Je tomu tak proto, že kromě důkazů potřebných k prokázání splnění milníků a cílů musí členské státy shromažďovat různé typy údajů pro účely auditu a kontroly. Nástroj pro oživení a odolnost jakožto nový nástroj způsobil vnitrostátním správním orgánům vstupní náklady a orgány členských států na všech úrovních považovaly auditní a kontrolní postupy za příliš složité. Kromě toho si členské státy stěžovaly na překrývající se audity prováděné vnitrostátními orgány, Komisí a Evropským účetním dvorem. Toto vnímání mohlo být ještě zhoršeno souběžným zavedením Nástroje pro oživení a odolnost a fondů politiky soudržnosti, které se řídí jinými pravidly a z velké části se opírají o kontroly založené na nákladech. Složitý auditní a kontrolní rámec nepříznivě ovlivnil rychlost provádění Nástroje pro oživení a odolnost. Určení možných oblastí zjednodušování v tomto ohledu zůstává pro Komisi prioritou, která mimo jiné zohlední velmi důkladnou práci, jež se provádí před schválením výplat prostředků, aby se ověřilo uspokojivé plnění milníků a cílů. To je však třeba vyvážit nutností vhodně spravovat finanční prostředky EU, aby byly chráněny finanční zájmy Unie a zajištěna transparentnost, pokud jde o způsob vynakládání prostředků, zejména s ohledem na velikost nástroje a novou povahu přístupu.

## 3. Nástroj pro oživení a odolnost bude pokračovat ve své činnosti i v druhé polovině svého trvání

**Nástroj pro oživení a odolnost byl účinnou odezvou na bezprecedentní hospodářský a sociální dopad pandemie COVID-19.** Má zásadní význam pro ochranu jednotného trhu, zamezení větším hospodářským rozdílům v EU, urychlení zelené a digitální transformace a poskytování pomoci členským státům při transformaci jejich hospodářství, aby byly připraveny na budoucnost. Nástroj pro oživení a odolnost významně přispěl ke zvýšení objemu veřejných investic během pandemie a po ní a jeho zřízení znamenalo skokovou změnu schopnosti EU reagovat na hospodářské krize. Nástroj pro oživení a odolnost rovněž přispívá k posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti a strategické autonomie Evropy.

**Nástroj pro oživení a odolnost přinesl ucelenější přístup k výdajům EU.** Prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost jsou vypláceny na základě dosaženého pokroku a výsledků, a nikoli na základě vynaložených nákladů, což zajišťuje předvídatelnost a odpovědnost, a to jak pro členské státy, tak pro Komisi. Z konzultací provedených v rámci hodnocení v polovině období vyplývá, že nástroje založené na výkonnosti mají na úrovni EU širokou podporu. Tento přístup k výdajům EU již inspiroval nové významné programy, jako je Sociální klimatický fond a Nástroj pro Ukrajinu. Z tohoto pohledu bude výkonnostní povaha Nástroje pro oživení a odolnost referenčním bodem v diskusích o výdajových nástrojích EU s ohledem na příští víceletý finanční rámec a toto hodnocení v polovině období představuje příslušný základ pro vyvození některých poznatků.

**Rychlé zavedení a rychlé vyplácení prostředků v rámci Nástroje pro oživení a odolnost dokládá jeho schopnost podpořit členské státy v době krize, přičemž silná motivace k provádění reforem pomáhá našim hospodářstvím a společnostem lépe se připravit na budoucnost.** Ukazuje se, že Nástroj pro oživení a odolnost je klíčovým nástrojem k naplňování dlouhodobých potřeb reforem v mnoha členských státech a že spojení reforem a investic do jediného nástroje umožňuje lepší plánování, synergie a soudržnější opatření v souladu s prioritami EU a jednotlivých států.

**Nástroj pro oživení a odolnost nyní vstupuje do druhé poloviny období svého trvání a jeho provádění by se mělo urychlit.** Realizace ambiciózních reforem a investic do roku 2026 bude vyžadovat značné úsilí a trvalé nasazení všech členských států a Komise. Komise bude i nadále zvažovat, jakými způsoby dále podpořit členské státy při provádění jejich plánů, a bude usilovat o posílení doplňkovosti mezi nástroji financování EU a mezi těmito nástroji a vnitrostátními rozpočty. Ačkoli se v této fázi nezdají být legislativní změny vhodné, budou zvážena další opatření v oblasti působnosti nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost s cílem usnadnit provádění.

**Všechny prvky jsou zavedeny tak, aby se zajistilo, že plány pro oživení a odolnost přispějí k dosažení hospodářského oživení a modernizace EU.** V mnoha případech již reformy a investice obsažené v jednotlivých plánech přinášejí skutečné a trvalé změny v praxi. Revize plánů položily základy pro urychlení jejich provádění. Agenda reforem a investic v rámci Nástroje pro oživení a odolnost tak pomáhá vytvářet modernější, prosperující, inkluzivní, klimaticky neutrální a udržitelnou EU, která je odolná a lépe připravená na budoucí příležitosti a výzvy. Těchto cílů je třeba dosáhnout společně, prostřednictvím úzké spolupráce všech institucí EU, členských států, občanské společnosti, pracovníků a podniků.